

LIBRIS

We know
books

De același autor

Vasile Pârvan

**DATORIA
VIEȚII
NOASTRE**

Vasile Pârvan

Ritmul istoric

Vasile Pârvan

Ideile fundamentale ale culturii

● Lambodar
2026

URRIS | We know books
otrăvesc societatea, trădează viața, sprijină moartea.

Ce e însă a trăi? E singura realitate sublimă la care poate aspira omul. Este eternizarea vieții prin toate mijloacele energiei omenești, întru ritmul spiritual. Este biruință împotriva morții. Este veșnicia în crearea noastră, adică armonizarea noastră cu cosmicul, purtător în esența lui a vieții nepieritoare.

Cuprins

Vegetativitatea stării naturale și primitive a omului	3
Tinerețea speciei umane și problema libertății	4
Spațiul social	6
Conflictul dintre individual și social	7
Societatea	8
Individul în mijlocul societății	9
Problema inegalității primitive a indivizilor naturali	10
Socializarea prin cultură	11
Cultură și natură	12
Individualism și socialism	13
Cultura socială	15
Ideea democratică	16
Ideea libertății	23
Munca	28
Munca și cultura	31
Ideea justiției individuale și sociale	32
Dreptul	34
Ideea responsabilității	35
Spiritul obiectiv	38
Caracterul	40

otrăvesc societatea, trădează viața, sprijină moartea.

Ce e însă a trăi? E singura realitate sublimă la care poate aspira omul. Este eternizarea vieții prin toate mijloacele energiei omenești, într-un ritm spiritual. Este biruință împotriva morții. Este veșnicia în crearea noastră, adică armonizarea noastră cu cosmicul, purtător în esența lui a vieții nepieritoare.

Cuprins

Vegetativitatea stării naturale și primitive a omului	3
Tinerețea speciei umane și problema libertății	4
Spațiul social	6
Conflictul dintre individual și social	7
Societatea	8
Individul în mijlocul societății	9
Problema inegalității primitive a indivizilor naturali	10
Socializarea prin cultură	11
Cultură și natură	12
Individualism și socialism	13
Cultura socială	15
Ideea democratică	16
Ideea libertății	23
Munca	28
Munca și cultura	31
Ideea justiției individuale și sociale	32
Dreptul	34
Ideea responsabilității	35
Spiritul obiectiv	38
Caracterul	40

URBIS

Ideea personalității	42
Ideea solidarității	44
Ideea națiunii	51
Ideea internațională	57
Cosmopolitismul	58
Ideea specialității	59
Taylorism și standardizare	61
Ideea interdependenței	64
Ideea asociației	68
Ideea religioasă	69
Acorduri și tonalități culturale	74
Sentimentul social optimist	
al progresului	76
Cultul adevărului	79
Sinceritatea	81
Noua sistematizare a teoriei valorilor	82
Valori sociale	84
Valori estetice	86
Sensul vieții	87
Valoarea supremă	92

We know
books

JAKOB BOEHME

6 Puncte

CREDINȚA

Emanuel Swedenborg

Svami Shivananda

ÎNVĂȚĂTORI

Svami Shivananda

PROFEȚI

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PÂRVAN, VASILE

Ideile fundamentale ale culturii / Vasile Pârvan. –
București : Lambodar, 2026
ISBN 978-630-6656-42-4
008

Vegetativitatea stării naturale și primitive a omului

De la natură este cerută omului numai existența fermentativă a bacteriilor. De mii și zeci de mii de ani trăiesc popoarele eternei preistorii din Africa, Oceania și Nordul continentelor boreale, în aceeași lipsă de gând ultrabiologic. Orice existență e o luptă și orice luptă o cheltuială de puteri: biologic însă întreaga silință a omului este îndreptată spre acest ideal suprem: păstrarea vieții într-o inerție cât mai deplină, până la lipsa de ritm a morții. Ceva mai agitată, dar principial identică în idealul spre vegetativitate, este și viața primitivilor din Europa.

Tinerețea speciei umane și problema libertății

E așa de tânără încă omenirea, așa de cufundată încă în biologic, încât asasinarea inventatorilor de gânduri noi continuă până în prezent; alături de sistematizarea în obiceiuri, tradiții, datini, legi, comandamente, a gândurilor vechi, astfel inertizate prin pietrificare și deci făcute neprimejdioase pentru turmele „necuvântătoare” umane.

Această vibratilitate încă anomică în mijlocul primitivei protoplasme cosmice se învederează actualmente în asasinatul în masă organizat de cele mai subtile minți ale omenirii contemporane: omenirea se află – spiritual – într-o epocă de primitivitate, analoagă aceleia pe care a trăit-o – biologic – înainte de inventarea focului: libertatea (individuală sau pe grupe umane), care nu poate fi un scop, ci numai un mijloc, un instrument, și încă

dintre cele mai rudimentare, ale vieții, constituie țelul nebulos și încă numai ipotetic crezut ca realizabil, chiar după măcelărirea actuală a milioaneilor de vieți omenști. Cât mai are deci de evoluat omenirea, dacă până acum nici măcar instrumentul pentru obținerea scopului vieții nu-l are?

La baza vieții omenești ultrabiologice stă spațiul social: viața omenească a crescut în importanță subiectivă și obiectivă numai în măsura lărgirii spațiului social. Primele perechi omenești ivite în spațiul terestru, respectiv cosmic, biologic, nu reprezintă ceva deosebit față de celelalte vietăți, decât în măsura primei licăriri a conștiinței de societate – a contractului conștient de ajutorare reciprocă, fie și numai în nevoile biologice, adică a conștiinței despre datoria socială – cel puțin între doi oameni. Evoluția sufletului omenească de la antropoid la om e evoluția sentimentului social de la socializarea vieții biologice la socializarea valorilor etice transcendente.

Conflictul dintre individual și social

Realitatea supremă care condiționează viața omenească ultrabiologică este conflictul dintre individual și social. La început, în „prima zi a creației”, s-a născut socialul: din socializarea spontană, care fiind inconștientă și luptând de la egal la egal, a biruit elementul inconștient al individualismului biologic. Acest individualism a fost apoi ținut în frâu prin tirania socială a mitului, a limbii, a consuetudinii, a religiei, a războiului. „În a doua zi a creației” s-a născut individualul ultrabiologic: din socializarea prin educație, care relevând inegalitatea aptitudinilor umane, a dus la selecția personalităților creatoare. Individualismul aristocratic a ținut în frâu socialismul gregar prin tirania voinței unitare, instinctiv organizate, a individului erou, care a impus autoritatea sa, puterea sa, strălucirea sa, garantând siguranța individului slab prin justiție și teroare.

Societatea nu e un rezultat, ci o perpetuă devenire. Ea nu e o entitate biologică, ci una ultrabiologică, pe care o vom numi spirituală. Linia infinită a devenirii sociale este fixată de mersul conflictului între cele două categorii primare în luptă: individualul biologic și socialul (adică individualul ultrabiologic). Nu individualul stă deci la baza socialului, întrucât nu se poate naște din categoria biologică o categorie spirituală (o vom numi etică), aceste două categorii fiind heteronome, ci socialul – urmare a unor instincte primare omenești, antibiologice – stă la baza individualului, întrucât ambele sunt categorii etice, dintre care una, socialul, este o entitate eficientă, cauzală și productivă, cealaltă, individualul, e o entitate dependentă, subsecventă și produsă: individualul e forma de exprimare concretă a socialului, care în el însuși nu constituie un organism, ci un complex culturo-genetic.

Individul în mijlocul societății

Caracterul exclusiv social, antibiologic, al existenței omenești actuale, se exemplifică în fenomenul sănătății sociale, total deosebite de sănătatea biologică individuală: un individ slab, bolnav, mediocru, socializându-se, prin armonia între individualul și socialul din el, poate trăi mai mult și lucra mai folositor decât un individ voinic, eroic, genial, dar, în dizarmonie internă între individual și social: el pierde. Aceasta e cauza contrastului dintre viața biologică și viața psihosociologică, dintre animale și om: rațiunea de a fi a omului fiind cea socială, societatea îi dă viața, care, dimpotrivă, animalului i s-ar lua. Societatea – bazată material pe instinctul social, antibiologic, din om – face, în chip logic, o selecție *a rehours*, față de selecția biologică, individualist-specifică.

Problema inegalității primitive a indivizilor naturali

Devenirea socială, adică ceea ce numim noi societatea, a fost în toate epocile de înflorire a gândului omenesc abstract un obiect de studiu în vederea unei influențări a liniei ei prin puterile spiritului omenesc. „Punctul în spațiu” pe care s-au axat filozofii sociali a fost nota diferențială a individului ca element social, deci problema egalității suu inegalității primitive a indivizilor naturali. Dacă oamenii sunt de la natură egali (părerea socialiștilor revoluționari din antichitate și până azi) societatea trebuie să tindă (adică să fie îndreptată) spre egalitarismul comunist; dacă oamenii sunt de la natură inegali (părerea individualiștilor – în teoria individualităților puternice și a raselor superioare) societatea trebuie îndreptată spre diferențierea individuală și de masă, pe baza teoriei social-individualiste a circulației elitelor.

Socializarea prin cultură

Dezanimalizarea bestiei umane, biologieă, prin excelență individualistă, prin urmare socializarea sistematică a umanității, se face prin cultură. Cultura și natura stau în același antagonism ca și individualul și socialul. Precum socialul se dezvoltă în ultimă instanță spre individualul elitelor, tot așa cultura se manifestă în ultimă instanță în eflorescența talentelor și geniilor creatoare „născute, iar nu făcute”. Nivelarea culturală urmărită energic de socialismul revoluționar, adversar oricărui individualism, își are reacțiunea în diferențierea culturală a individualismului aristocratic, care preconizează ca prim ideal cultural formarea personalităților. Teoriei social-individualiste a raselor superioare îi corespunde teoria cultural-individualistă a personalității sociale creatoare de cultură.